

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Eadem Dei immensitas ratione monstratur atque diuersum ab infinitate
attributum esse ostenditur.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

Legat. pro Christiani, Magn. Gregor. 2. moral. cap. 7. & 12. Iudor. 1. de sum. bono cap. 2. Hilar. 1. de Trinit.

4. Sed verbis immetensitatis voci affinitibus pro eadem veritate Athanas. rescripto ad Liberium. *Deum esse incomprehensibilem loco* aiebat Gregor. Magn. homil. 8 in Ezechiel. *incomprehensibilis est, & ubique totus*. Basil. hom. in principium Euang. Ioan. *Deum non contineri loco, neque in circumscripto aliquo, aut in circumscriptio- ne certa deprehendi*. Theodor. 2. de provid. *Omnia item complectitur, ipse à nullo circumscriptus*. Damasc. 1. de fide cap. 16. *Deum esse incircumscriptum, & non esse in loco, sed ipsum sibi esse locum*. Hanc extremam phra- sim ad rem præsentem elegantissimam didicit ex Tertul. contra Prax. cap. 5. aiente. *Ante omnia erat Deus solus ipse sibi, & mundus, & locus*; vel fortassis utrque ex veritute longe Minutio Felice in suo Octauio ubi ita scripsit. *Palam est parentem omnium Deum, nec princi- pium habere, nec terminum, qui ante mundum fuerit sibi ipse præ mundo*. Etenim ea phrasi, & sententia, quæ sibi locus, mundusque Deus sit, adeo illum magnum esse significatur, ut solus ipse suam magnitudinem æquet: ac proinde solus ipse sui mensura esse possit: quod ipsum est immensum esse Deum; sed ea voce traditum ab Eu- cher. video de spiritalib. form. cap. 1. *Deus ubique to- tus, & immensus*.

CERTAMEN II.

Eadem Dei Immensitas ratione monstra- tur. Atque diuersum ab infinitate Attributum esse ostenditur.

1. **V**T autem immensitatis Dei prædicatum à ratione probetur, atque an Dei proprium, atque ab in- finitate diuina diuersum Attributum sit, examinetur, oportebit eius conceptum explicare, etenim S. Bonauent. in 1. d. 43. art. 1. q. 2. (ubi etiam Albertus art. 2.) immensi- tatem Dei ab infinitatis Attributo metaphysicè adhuc in- distinctam, idemque formaliter cum illa esse existima- runt: verum, si immensitatis diuinæ conceptus rectè in- telligatur ac penetretur, constabit facile diuersum præ- dicatum ab infinitate diuina esse: quare, cum Attribut- um diuinum etiam sit, ut videbimus statim, diuersum ab infinitate attributum esse. Etenim Dei infinitas per essentiam physicam, quo solum pacto attributum Dei esse ostendimus, qu. 1. cert. ult. n. ult. statim complexu phy- sico omnis entis, & prædicati possibilis, quod imperfe- ctionem non dicat, in quo fundetur nostro concipiendi modo negatio maioritatis essentiae, atque entitatis phy- sicæ possibilis, qua à nobis eiusmodi infinitas Dei per es- sentiam explicatur; licet reuera ipsa positua physica Dei essentia sit ea, quæ à nobis ut negatio concipitur. Cum enim essentia seu entis physici maiortas respectu diuinæ essentiae physice, sit impossibilis, ac proinde ne- gatio necessaria e conceptu, & essentia sua, quod illi contradicit, in Deo positum esse debet; nempe essen- tia ipsa posita Dei, sicut de contradictorio secundi Dei, qui est impossibilis, dicemus ipsum verum, & positum Deum nostrum esse inferius d. 5. de Dei vnitatis dispu- tantes, ac d. 7. de Omnipotentia, quo etiam modo de infinitate Dei per essentiam metaphysicam philosopha- mur.

2. Ex hoc vero infinitatis Dei attributalis per essen- tiam conceptu fusiùs explicato, & statuto qu. 1. atque iam subiicienda immensitatis diuinæ explicatione, aperte constabit hanc metaphysicè, & formaliter, ex parte etiam obiecti, prædicatum & attributum Dei diuersum ab eius infinitate attributali esse. Est igitur Dei immen- sitas, capacitas & aptitudo diuinæ essentiae, ut omnino immutata in se, ac sine præsentia alicuius aduentu, quid- quid spatij, & corporeæ magnitudinis, rerum denique omnium possibile sit, etiam infinita ex impossibilibus, per impossibile ad possibilia transirent: substantiali, atque inuariabili sua præsentia indiuisibili physice, atque ut de omnibus Dei prædicatis generatim ostendimus d. 2.

qu. ult. metaphysicè etiam, quatenus ex se est, incimè pe- netrare, replereque possit. Hunc autem conceptum à continentia, & complexu omnis entis essentia, ac præ- dicati possibilis, quæ imperfectionem non deoulat, di- uersum metaphysicè, & obiectiue, ac proinde ab infini- tate Dei per essentiam suam esse, quis dubitet? Confir- matur: quia infinitas Dei per essentiam est formalissimè fundamentum negationis entitatis, seu essentiae maioris, quam Deitas ipsa: qua negatione nostro concipiendi n. o- do eiusmodi positum fundamentum, seu infinitatem per essentiam apprimè explicamus; immensitas autem Dei est fundamentum negationis loci, ut sic loquar, seu præsentia maiortas, quam Deitas ipsa, per quam id positum fundamentum, seu Deitatis immensitatem opti- mè declaramus: Hæc autem positua fundamenta, & ne- gationes, per quas illa explicamus, diuersa plane sunt, atque ad diuersa tendunt connotata: ergo & sunt forma- liter obiectiue, atque metaphysicè diuersa.

3. A priori probatur hæc immensitas diuina, quia est prædicatum nullam dicens imperfectionem, positum, & perfectum metaphysicè saltem adiectiue & physice lo- quendo perfectio (ut modo abstraham ab ea questione, an metaphysicè quodvis attributum diuinum sit bonitas, & perfectio: siue an hæc diuina omnia prædicata meta- physicè permeant, & transcedant: de quo d. 6.) ergo Deo est concedenda. Antecedens probatur: quia rebus omnibus posse alicubi præsentari perfectio est, etiam si sit per commensurationem, ut corporibus, atque spiri- tualibus sine commensuratione, sed ita ut tota in omni, & tota in quouis spatij parte: & quo perfectiores sunt in maiori spatio, licet per præsentiam diuisibilem: ac proinde sine commensuratione, ac eadem indiuisibili præ- sentialitate, seu præsentia substantiali omni spatio possi- bili præsentari posse, summa erit in eo genere, dignaque Deo perfectio. Probari etiam à priori solet ex infinita Dei potentia, qua infinitos effectus operari vbis po- test: cum vbis necessitè à Deo pendere debeant. Sed ex hoc solum, non ita sumitur probatur, cum coniunctio, & penetratio, præsertim localis, agentis cum effectu non ita necessaria probetur, ut difficultates, quas dedimus in physicis controuersis de conditionibus necessariis inter agens, & passum non patiantur: Si autem adiungatur aliud poterit solidius ex Dei omnipotentia eius immensitas probari. Licet enim localis coniunctio, ac penetratio agentis cum passu non requiratur, quare nec præsentia- litas, seu capacitas ad illam, ut possit agens operari ef- fectus; alitèr alicubi esse necessarium ad operatio- nem est: quod enim nullibi est, nullibi operatur, ac pro- inde, quod nullibi esse potest nusquam poterit operari. Sed Deus potest omnia possibilia operari: ergo & esse saltem alicubi. Inde verò efficaciter in eorum vbis loci, & rerum possibilibus esse de se posse, atque adeo immen- sum esse: quia quidquid in quouis ordine, & respectu ad quodvis genus rerum Deo conuenit infinitum, in illo ordi- ne esse debet: non esset autem talis potentia ad eisendum loco, siue præsentia Dei substantialis, nisi ad omnia possibilia potentia, & præsentia esset.

4. A posteriori probari solet Primo: quia si non esset Deus immensus, posset aliquid maius præsentialiter cogitari, imò & esse: scilicet vndeque ac circumquaque potentius, & expansius. Secundo posset aliquid esse extra Deum, non secus, ac si mundus animatus esset, & aliquid extra mundum esse posse statueretur, (ut verè potest,) posset aliquid extra mundi animam esse, quin ea foueretur. Ter- tiò, si non esset Deus immensus, commentus alicui esse deberet, toti mundo si velis: sed quam angusta Dei men- sura, hæc est, quem cali capere non possunt, cum to- tum mundum conineat. Inde quartò inferitur moueri loco posse Deum, atque ambulare, nouumque ubi acquirere pristino relicto, quæ omnia absurdissima sunt. Sed certè hæc omnia supponunt Deum alicubi esse posse sine im- perfectione. Si enim nullibi esse posset, nihil eorum ab- surdorum inferretur. Quod autem alicubi esse posse imper- fectionem dicat Deo, indignumque sit, inde suaderi posse videtur: quia posse alicubi esse, vel etiam vbique, nequit esse in Deo actus intrinsecus, sed sola potentialitas, ut præsentetur: at nihil in Deo per modum potentialitatis esse intrinsecè potest, nisi respectu actus ipsi Deo extrin- seci: ergo vel vbique, seu præsentia, qua Deus incimè

ex

ex parte sua potest præsentari est Deo accidens adueniens, contra eius immutabilitatem, vel non est in eo eiusmodi potentia, ut præsentetur ubique. Non posse autem immutabilitatem esse actualem præsentiam in rebus, sed solum potentiam ad illam. Patet. primo: quia actualis hæc præsentia Dei in rebus eius ubique est, quam ab immutabilitate diuersam formaliter, & metaphysice saltem, esse docuimus. Secundo: quia ubique, seu præsentia intima Dei in rebus hæc necessario, earumque præsentiam inuoluit.

5. Plura in argumento assumuntur non admodum certa, ut videbimus controuersæ de Scientia, ubi ostendimus in Deo non solum respectu actus, seu effectus extrinseci, sed intrinseci etiam veræ potestatis communis conceptum esse posse. Sed huius repugnantia, quod præsens, admissa. Respondet immutabilitatem esse actualem Dei præsentiam substantiæ lem, quatenus ex se est, ubique. Totum enim spatium possibile, quatenus ex se est, coæquat, imò excedit substantiam suam indiuisibilem, & intima præsentia, omnique spatio imaginario respondet, ut qu. videbimus: licet, ut realis in loco, & rebus omnibus ubique eius sit, & loca, & res esse debeat in rebus. Est enim ubique, seu præsentia in loco, & rebus aliquid ex utroque, Dei nimirum præsentia intrinseca, & rebus earumque præsentis, & locis, constans. Deus ergo quidquid præsentialem ex parte sua in id committit, quod ubique est, apponit, cum res, & loca sunt, ab æterno, & rebus omnino independentem habet. Sicut ad extrinsecam coexistentiam Dei cum rebus, res, earumque existentia requiritur: ita, ut sine hac esse non possit. At, quod Deus de suo ad tam coexistentiam conferre, ab æterno, atque omnino independentem ab illis habuit, habereque semper: nimirum suum actuale esse, & existentiam diuinam.

6. Dices tandem Immutabilitatem ita explicatam, & probatam Attributum, seu prædicatum proprium Dei non esse. Etenim si res spirituales, quod perfectiores sunt, eo maioris capacitatis, & potentie sunt ad præsentiam ampliorē, & ubi extensius, & expansius: ergo adeo perfectior esse potest, ut natura sua apta sit totum mundi spatium replere, ac proinde, & esse ubique: ergo & creatura immensa esse potest: atque adeo Immutabilitas non est speciale prædicatum, seu Attributum Dei. Consequenter vltima probatur: quia Immutabilitatem solum consequitur ubique, ut diximus, huiusque ostendimus, qu. 5. atque eam potentiam rei illius spiritualis existendi localiter, & præsentialem consequitur ubique, ergo ea esset immutabilitas.

7. Consequenter omnes istosque ad vltimam admittit, quam multis de causis nego. Primo enim Immutabilitas non est potentia ad essendum præsentialem solum in toto mundo, qui de facto est, sed in omnibus mundis possibili. Secundo est actualis præsentialem, seu præsentia Dei ex parte sua eis omnibus coexistenti præsentialem, cum ad hanc coexistentiam præsentiam aliam propriam, atque entitatem accidentarie aduenientem, ac super additam requirit, sed solum extensam sibi rerum, quibus ita coexistit præsentialem. Tercio Immutabilitas, seu præsentialem hæc Dei indiuisibilis est physice, & ut dixi, etiam metaphysice: quaque, non solum totus Deus, sed tota etiam substantia Dei præsentialem, & tota, & cuius spatium parti localiter coexistit. Nihil autem horum impossibile illa rei spiritualis admissa ad coexistentiam toti mundo. Non enim statim in aliqua possibili ad occupandum totum spatium possibile rerum omnium possibilem potentia admittenda est. Sed neque actualis præsentia substantialis rei illi identificata ad illud limitatum spatium mundi, sed solum potentia ad accidentalem præsentiam eius substantia aduenientem. Neque eadem in diuisibilis præsentia, qua toti mundo, & singulis eius partibus præsentialem coexistit. Id enim solum diuina, atque e suo conceptu infinita præsentia substantialis Dei proprium est.

Q. V. A. S. T. I. O. V.

De Ubiquitate Dei.

RIPETITUR Deus in rebus omnibus esse secundum Patres, & fidem ab vniuersa Theologia dicitur, atque explicatur communiter cum Magistro in 1. d. 37. & cum S. Thom. 1. part. quæst. 8. art. 3. ex doctrina Gregorij homil. 8. in Ezechiel. scilicet per præsentiam, quæ communiter de Dei scientia intus intelligitur, quæ omnia quacumque temporis differentia absolute existentia, sibi pro illa præsentia Dei intus tamen, quæ ea videt, præsens eis dicitur esse: licet non in eodem loco præsentialem simul cum eis sit, sed loco ab eis longe distans: quare hic modus, quem Gregorius expressit illis verbis: *Deus ubique præsens est*, ad controuersiam de scientia Dei spectat, non ad præsens institutum. Secundus modus essendi Deum in rebus omnibus est per potentiam. Expressus item a Gregorio his verbis: *Omnia tangit, & viuificat*, & ne hic quidem præsens mittitur est, sed controuersiam de omnipotentia, prouidentia, & monarchica gubernatione Dei, quibus cuncta producit, conseruat, prouidet, & gubernat. Tertius modus præsentis quætionis proprius essendi ubique Dei in rebus omnibus est per essentiam. Expressus item a Gregorio verbis hisce: *in eorum scriptis est, & ubi vult*. Nempe per essentiam sue intimam per omnia creata penetrationem, atque inditantiam localem, & qualem cum ipsis penetrationem.

CERTAMEN I.

Erroribus contra Ubiquitatem Dei relatis ea dogmaticè stabilium.

CONTRA postremum hunc modum essendi in rebus omnibus, & singulis ubique præsentialem per entitatem suam totum Deum errant, primo, qui Deum corporea mole constantem docuerunt, ut Anthropomorphitæ, contra quos d. 5. ut enim sapienter Nazian. Orat. 34. 2. de Theolog. ex eo, quod ubique natura sua totus Deus sit, euidenter infertur illam corporeum non esse. Ratio est in promptu: quia, cum corporis præsentia naturalis sit, ut pars corporis parti spatij, partique spatij alteri pars alia corporis respondeat, implicat natura sua corpus ubique totum esse. Sed ex his etiam, qui Deum spiritum esse rectè iudicant Deum ubique entitatem, & præsentia locali sua esse negant: & antiquorum Philosophorum Aristoteles pars vna in mundi centro posuit Deum, pars vero altera in circumferentia, ut ipse refert. 8. Physicor. cap. vlt. cui adfuit ibi Aristoteles (quæ quidem que eius nomine illam entitatem lib. de mundo ad Alexandrum & 1. de celo cap. 9. circa finem. Deum in celo, ac non alibi esse docuit, sicut Eberhardus Pellarum Rect. ac sicut inter, ac non extra celum intelligentias esse sicut dicitur, eadem sententia adhæret 1. de celo cap. 3. text. 22. & lib. xi. cap. 12. text. 86. 2. degenerat. cap. 10. text. 59. Vnde apparet merito pro hac opinione teneri Aristotelem a Iustino Mart. Paren. ad gentes: ubi a Platone in sphaera ignea collocari Deum ait. Illi etiam sententia subseripere Aegyptij apud Eusebium 3. de præparat. & commentat. d. 12. contra Algacel. dub. 4. puerilem de ubique Dei opinionem vocat. Eadem errori adhæserunt Manichæi apud Augustinum lib. contra Epist. fundamenti cap. 6. Attestat & Augustinus Eugubinus in d. Mahi. 138. si ascendero in celum in illis, vir alias plane catholicus, Deum extra celum sola virtute, cognitione, & prouidentia, non autem substantialem essentia, & entitatis sue præsentialem esse docens. Quem errorem non sine Catholicorum irrisione amplexus est Nouator Voisius pag. 237.

ORTEGA
In a. pari
D. Via